

Önértékelés

A Pannon Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskolájáról

- A Pannon Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskolája (GSDI) 2000. decemberében kezdte el működését. Az elmúlt több mint 12 évben a doktori iskola sikeresen fejlődött, mind oktatási, mind kutatási tevékenységében megerősödött.
- 2006-ban a Doktori Iskola Tanácsa úgy határozott, hogy a DI-n belül külön menedzsment(gazdálkodás)-tudományi és közgazdaságtudományi főirányt hoz létre. 2007-ben a GSDI megállapodást írt alá a MTA Közgazdaságtudományi Intézetével a doktori képzésben történő együttműködésről.

A PE GSDI néhány fontosabb adatát az alábbi táblázat tartalmazza.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
A beiratkozott hallgatók száma	13	7	11	11	10	10	9	9	16	14	17	11
Ezen belül												
- állami ösztöndíjas	6	3	5	5	3	4	5	4	4	7	4	5
- költségtérítéses	7	4	6	6	7	6	4	5	12	7	13	6
Az abszolutóriumot szerzett hallgatók száma	1	6	4	13	5	10	12	6	12	1	7	5
A doktori fokozatot szerzett hallgatók száma	2	2	1	2	3	2	6	6	6	6	3	7
	2013	2014										
A beiratkozott hallgatók száma	6											
Ezen belül												
- állami ösztöndíjas	4											
- költségtérítéses	2											
Az abszolutóriumot szerzett hallgatók száma	9											
A doktori fokozatot szerzett hallgatók száma	2											

Erősségek

- A DI erősségének legfontosabb tényezője a jól felkészült, önálló kutatómunkát végző oktatók magas száma. Külön említendő, hogy az oktató gárdán belül egyre több magasan képzett fiatal oktató

kapcsolódik be a doktoranduszok képzésébe. Ezzel együtt említhető az egyre jobban és korszerűbben képzett – az utóbbi időben jelentős részben a PE nemrég végzett diplomásai közül a DI-ba beiratkozó – hallgatók részvétele az iskola munkájában.

- A DI tartalmi sokszínűsége ugyancsak erősségei közé tartozik. A DI jelenleg három különböző irányban folytat képzést a közgazdaság- és gazdálkodástudományokon belül. Mindhárom területen a szakma jeles hazai és több esetben külföldi képviselői tartják az órákat és irányítják a kutatásokat.
- A közgazdaságtudományi terület tartalmi súlypontjait úgy alakítottuk ki, hogy ezek között több, Magyarországon eddig nem vagy csak kevésbé művelt terület szerepeljen, s így a PE GSDI egyes területeken csekély méretei ellenére is „piacvezető” lehessen.
- A fontosabb kutatási területek közé itt a következők tartoznak:
- a hálózati iparágak szabályozása, különös tekintettel a távközlési szektorra és a postai szolgáltatásokra,
- a versenypolitika, ezen belül elsősorban az antitröszt EU-ban felértékelődő területei (például a kartellek információgazdaságtani elemzése és a „more economic approach” problémája),
- állampénzügyi, ezen belül kivált egészségpolitikai és költségvetési kutatások,
- a versenyképesség-kutatás elméleti és módszertani megalapozása (ezen belül új területként a versenyképesség jogi-szabályozási tényezőinek elemzése),
- a K+F és az innováció teljesítmény-elemzési módszertana, versenyképességi összefüggései, illetve regionális tényezőinek kutatása, valamint
- a nemzetközi pénzügyi folyamatok Magyarországon kevésbé művelt területeinek (például a nemzetközi segélypolitikának) a kutatása.

- A gazdálkodás- és szervezéstudományi kutatások profilját a GSDI-ben erősen meghatározzák a PE Gazdaságtudományi Karának jelentős szervezéstudományi és idegenforgalmi oktatási/kutatási hagyományai. Ezen a két gazdálkodás- és szervezéstudományi területen a PE GSDI ugyancsak az ország vezető tudományos iskolái közé tartozik.
- A GSDI menedzsment-kutatásai a fentieknek megfelelően három műhelyben folynak:
  - stratégiai menedzsment kutatóműhely
  - logisztikai és termelésmenedzsment kutatóműhely
  - turizmusmenedzsment kutatóműhely.
- A kutatási főirány nemzetközi együttműködései az elmúlt években látványosan kibontakoztak, és ezt stratégiai értelemben az egész GSDI egyik erősségének tekinthetjük.
- A Darmstadti Műszaki Egyetem kutatóival közösen teljesített IMAGINE-projekt a német és magyar szervezeti kultúra összehasonlítását végezte el a vezetési stílus és a vállalkozás sikere vonatkozásában. Az ITS – Marco Polo II. projekt során európai konzorcium keretében végeztünk kutatást az intermodális szállítások területén, amelynek során terminálokat, szolgáltatásokat, a támogatási rendszert vizsgáltuk. A termelési és logisztikai folyamatokban megjelenő kockázatok elemzéséhez kapcsolódóan ugyancsak folynak kutatások. Jelenleg van folyamatban az International Mapping of Knowledge Sharing Excellence kutatás, amelynek célja Magyarország, Románia, Szerbia, Szlovénia, Ukrajna, Csehország és Lengyelország közép- és nagyvállalatainál feltárni azokat a tényezőket, amelyek jelentős mértékben befolyásolják a tudásmegosztás érettségét¹.
- A kutatási munkáink eredményeinek hatására jelentős és értékes kapcsolatrendszer épült ki meghatározó nemzetközileg is elismert

---

¹ A kutatást az ALCOA Foundation támogatja.

tanácsadó cégekkel (KPMG, Trompenaars Hampden-Turner Intercultural Management Consulting/).

- A kutatási munkánk elismerését jelenti, megkaptuk az V. International Knowledge Management in Organization konferencia rendezési jogát. Az eddig 20 alkalommal megrendezett Karbantartási Konferenciánk nemzetközi részvételű rendezvényé nőtte ki magát.
- A GSDI agrárökonómiai **kutatásainak** legnagyobb része a PE *Georgikon* karán, csaknem két évszázados hagyományok alapján folyik. E kutatások PhD cselekményekben testet öltő részei sokszínűséget hordoznak. Adódik ez az ökonómiai vizsgálati célok és módszerek, illetve az elemzésre érdemes és szükséges sokosztatú ágazati témakörök kombinációjából. A GSDI működtetésének 2000. évi indítását erősítette – a már korábban, de más szervezeti keretekben működő – „Agrárstruktúrák ökonómiai megalapozása” Doktori Iskola csatlakozása, a hozzá kötődő személyi állománnyal együtt.
- A PE GSDI agroökonómiai kutatásai a következő fő területeken folynak:
  - a gazdasági rendszerváltásból adódó tulajdonosi, vállalati és vállalkozói rendszerek átalakulása, új lehetőségek értékelése;
  - az erőforrások: a termőföld, a munkaerő, az eszközök felhasználásának sokoldalú ökonómiai (pénzügyi, statisztikai) vizsgálata. A megújuló energiaforrások, a bioenergia;
  - a liberalizálódó kereskedelmi rendszerek és módszerek adta lehetőségek és hatásvizsgálatok, a marketing módszerek alkalmazása és hatásainak elemzése;
- Magyarország EU-s kapcsolatainak hatása az agrárgazdasági folyamatokra. A CAP második pillérének kiépítése, a vidék- és regionális fejlesztések, kapcsolati rendszerek, módszerek tudományos értékelése;

- az egyes mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek előállításának vertikális elemzése, jövedelmezőségük, hatékonyságuk alakulásának vizsgálata a különböző ráfordítások függvényében.
- A doktori képzés e területén az agribusiness szemlélet a jellemző, ami a képzés és a kutatások gyakorlati hasznosíthatósága szempontjából jelent stratégiai előnyt. A hagyományos mezőgazdasági nyersanyagtermelés szervezeti, szervezési, de főképpen gazdasági értékelése mellett a feldolgozás (élelmiszeripar), a kereskedelem (input-, output-), a mindezekhez kapcsolódó igazgatási, költségvetési, banki, biztosítási stb. tevékenység adott széles keretet. A jelzett gazdasági területek vizsgálatához a képzés során személyileg, illetve szakmailag kellően megalapozott témakiírásokat és hallgatói jelentkezéseket regisztrálhattunk.
- A GSDI erősségei közé tartozik továbbá a hallgatók publikációs tevékenységének rendszeres szakmai támogatása. A GSDI több tőzrstagja vesz részt vezető magyar szakmai folyóiratok (Acta Oeconomica, Pénzügyi Szemle, Marketing és Menedzsment, Gazdálkodás) szerkesztésében, és ők a Ph.D. hallgatókat folyamatosan bevonják a folyóiratok készítésébe könyvismertetések, konferencia-beszámoló írásán keresztül. Mindez jó iskolát jelent a későbbi cikkíráshoz.
- Végül az erősségek közé tartoznak a GSDI kiterjedt nemzetközi kapcsolatai, amelyekbe a vezető oktatók intenzíven bevonják a Ph. D. hallgatókat is. A közgazdaságtudományi profilban elsősorban osztrák, szlovén, romániai, USA-beli és kanadai, a gazdálkodástudományi profilban kiemelten német, illetve amerikai, az agroökonómiai profilban pedig a legtöbb szomszédos országbeli partnerekkel épültek ki szerves, több esetben diák- és oktatócserében is megtestesülő szakmai kapcsolatok.

- A PE – mint sok más magyar egyetem – oktatói meglehetősen túlterheltek. A kar viszonylag kis mérete miatt egy-egy oktatóra többféle tárgy oktatása jut (különösen a közgazdaságtudományi és az agroökonómiai területeken), nem egy szaktárgy specializált oktatója mögött pedig egyelőre nem áll megfelelő tartalék. Mindez megnehezíti a GSDI működésének szervezését is, és az időkorlátok miatt sokszor nagyon körülményes a kis hallgatói létszámú tárgyak oktatási időpontjainak összehangolása. Ezen úgy változtatunk, hogy a 2009/2010-es tanévtől kezdve a GSDI-ben heti rendszerességű oktatási napokat vezetünk be.
- A PE oktatói a GSDI-ben végzett munkájukért, beleértve abba az oktatást és a témavezetést is, nem részesülnek külön díjazásban. A GSDI személyi szempontból és szakmailag egyébként megalapozott tartalmi sokszínűsége mellett ebből is adódik, hogy a kontakt-órák száma egyes tárgyaknál a kívántnál kevesebb. Időnként nehézséget okoz a választható tárgyak oktatásának megszervezése és – telephelyi okok miatt is – nem mindig gördülékeny a témavezetők és hallgatóik kapcsolata.
- A DI a minőség érdekében korlátozta az egy témavezetőre jutó hallgatók számát. Ahhoz azonban, hogy ezt hosszabb távon fenntarthassuk, szükséges lenne külső témavezetőket is bevonnunk. Külső témavezetők azonban csak kivételesen vállalják ezt a munkát anyagi ellenszolgáltatás nélkül, így itt felmerül a GSDI pénzügyi erejének, illetve folyamatos finanszírozásának a kérdése ugyanúgy, ahogy ez más magyar doktori iskolák esetében is felvethető.

Veszélyek

- A doktori iskolába jelentkező, korábban végzett s már valahol dolgozó hallgatók száma – néhány évi felfutás után – csökken. A magyar közgazdaság- és gazdálkodástudományi képzések általános stratégiai problémája ugyanis, hogy telítődni látszik a doktori képzések piacának az a szegmense, amelybe az olyan hallgatók jelentkeznek, akik nem tudományos pályára készülnek, hanem

karrierjük szempontjából fontosnak tartják tudományos képzettségük bizonyítását és a tudományos fokozat megszerzését.

- Így a felsőoktatási intézmények – és különösen a vidéki egyetemek – kezdik kimeríteni azokat a lehetőségeiket, hogy korábban felsőfokú végzettséget szerzett szakembereket vonjanak be a doktori képzésbe². A doktori iskolák fő felvételi forrásává a viszonylag frissen végzett hallgatók válnak.
- Az új felsőoktatási felvételi rendszer viszont rendkívül hátrányosan érinti a vidéki egyetemeket ebből a szempontból is, hiszen a hallgatók Budapestre koncentrálásával tovább apasztja a doktori képzés helyi humán forrásait. Ez különösen az elméleti jellegű szakokon okoz komoly problémát a PE, később, a most bekerülő B.A. és M.A. hallgatók diplomaszerezése után pedig a GSDI számára is.
- A veszélyek közé sorolhatjuk még az oktatói állomány korátlagának növekedését. Ez közvetve a Ph. D. hallgatói utánpótlás csökkenésének a következménye is, és a trend gyorsulása várható. Minősített oktatóink, közöttük a GSDI több törzstagja közül csak 2009-ben 2 vonult nyugdíjba, a törzstagok nagy többsége már most 55 év fölötti.
- Ugyanakkor tény, hogy a nyugdíjkorhoz közelítő oktatók általában teljes mértékben munkaképesek, sem oktatói, sem kutatói tevékenységük intenzitása nem csökken. Az aktivitás felső korhatárának kitolódása az egész világon zajló élettani folyamat, amit a magyar nyugdíjpolitika is követ a nyugdíjkorhatár folyamatos emelésével. Ezt a folyamatot a felsőoktatási aktivitás hivatalos felső korhatárának is követnie kellene, azaz célszerű volna a jövőben elkerülni azt, hogy munkaképes, sokszor erejük teljében lévő egyetemi oktatók csupán a korhatár elérése miatt nyugdíjba kényszerüljenek megfelelő utánpótlás nélkül is.

---

² Lásd a fenti táblázatot!

- A nyugdíjba vonulás adminisztratív kényszere egyébként a felsőoktatási versenyt is torzítja, hiszen a nagyobb – főleg budapesti – egyetemek minősített oktatókkal jobban ellátott doktori programjai gyorsabban tudják pótolni a nyugdíjba vonulókat. Így pedig a törzstagok „elfogyásának”, végső soron tehát a doktori iskolák adminisztratív okok miatti megszűnésének a veszélye is kevésbé fenyegeti őket.

Lehetőségek

- A PE GSDI igyekszik bővíteni mind hallgatói, mind oktatói bázisát azzal, hogy szorosra fűzi kapcsolatait a MTA KTI-vel. A GSDI igyekszik hangsúlyosabbá tenni oktatási-kutatási profilját annak érdekében, hogy olyan hallgatókat is megnyerjen, akik másutt végeztek, de érdeklődésük alapján jó szellemi környezetre lelnek a Pannon Egyetemen.
- A fenti törekvések sikeréhez mindenképpen hozzájárul a GSDI-ben folytatott kutatások fejlődése országosan is meghatározó tudományos műhelyekké egyes szűkebb, de fontos, többnyire most kibontakozó szakterületeken. A hálózati iparágak kutatása, a versenyképességi elemzések, a jogi közgazdaságtan, a pénzügyi jellegű integrációs gazdaságtani kutatások, a logisztika, a termelésirányítás, a projektmenedzsment, a turizmus-kutatások, a mezőgazdasági erőforrások gazdaságtana és a régiómarketing tartozik ezek közé.
- Kifejezetten örvendetesnek tartjuk azt a tényt, hogy több, már a versenyszférában, illetve az államigazgatásban dolgozó kolléga is doktori iskolánkat választotta a Ph.D fokozat megszerzése céljából. Ez hosszabb távon a kutatások gyakorlati relevanciája és haszna szempontjából is erősíti a doktori iskolát.
- Megteremtettük annak a feltételeit, hogy doktoranduszaink kutatási eredményeinek bemutatása és megmérése céljából részt vegyenek a mértékadó nemzetközi konferenciákon. A fejlődés következő

fokozatában a külföldi doktoranduszok fogadását tartjuk a legfontosabb lépésnek.

- A GSDI jelenlegi személyi állománya által hordozott tudományos potenciál biztosíték arra, hogy legalább megőrizzük a szakmai minőséget, ami el is várható a a változó társadalmi, gazdasági folyamatok által az itt képviselt szakterületekkel szemben támasztott igények növekedése miatt. A szellemi erőforrásoknak a Doktori Iskolán belüli integrálása, sőt szükség szerint átcsoportosítása akár a telephelyek között is a közvetlen oktatási (tanrendi) feladatok területén ugyancsak biztosítja a minőség megőrzését.

-

Veszprém, 2014. május 26.

Dr. Török Ádám
az MTA rendes tagja
PE-GSDI vezető